

Vår viktigaste uppgift som föräldrar är att försöka ge barnen en egen inre kompass.

Skillnaden mellan *"Barn gör rätt om de kan"* och *"Barn gör rätt om de vill"* är bara orden som avslutar meningen, men samtidigt är skillnaden oerhört stor: Om vi säger att du kan om du vill, så ger vi barnet hela ansvaret för problem – att det är barnens beteende som skapar problem – och ansvaret hamnat på barnet. Som OM det är bara är motivationen som fattas.

Under mina tidigare föreläsningar har jag sagt att människor är motiverade, det gäller bara att hitta det som motiverar och det här är sant, Men Ross W Green den amerikanske psykologen och författaren menar att "Bristande motivation" kanske är den mest överskattade och överanvända förklaringen till varför vissa barn inte lever upp till våra förväntningar när det gäller att göra vissa saker. Han säger att om det bara handlade om att barnet inte har motivation, då skulle alla de konsekvensbaserade insatser som generationer av barn utsatts för, från guldstjärnor och klistermärken till skamvrån, smisk och Time-Out fått alla våra ungar att uppföra sig perfekt antingen för att de är motiverade av belöning eller för att undvika straff.

Om vi säger "barn gör rätt om de vill" så innebär det ju på sätt och vis att du tycker att barnet som bråkar, ljuger, inte lyder, inte gör sin skoluppgift eller vad det nu kan vara, han/hon gör det för att jäklas med oss eller är manipulerande eller bara vill ha uppmärksamhet.

Det är ofta som vi vuxna letar efter fel hos barnet, när det i själva kan vara så att de vuxnas förväntningar på barn, krockar med barnets förmågor. I dag måste till exempel allt yngre barn sitta still och koncentrera sig allt längre och barngrupperna verkar bli större och större. Vi har ett skolsystem och en läroplan som baseras på att barn automatiskt ska bli intresserad av det läraren säger, som om alla barn är nyfikna och vetgiriga, men det är inte alls säkert att alla sexåringar vill veta mer om det som läraren försöker lära ut. Det är lätt att skylla på eleven när det blir fel, men för att hitta en väg till förändring, behöver de vuxna i stället reflektera över sin egen roll som lärare och hur den lärande miljön runt barnet ser ut och framförallt skapa sig en realistisk syn på barnets förmågor och svårigheter.

När ett barn som omhändertas och placeras i familjehem inte uppför sig som familjehemsföräldrarna förväntar sig, så har de vuxna förhoppningsvis en förståelse för att barnets bakgrund påverkar barnets förväntningar av vad som är en "normal bild" av familjelivet, det har han/hon lärt sig från sin ursprungsfamilj. Jag hoppas att det också finns en förståelse för att till exempel aggressivitet och självdestruktivitet, oftast är symtom på att barnet är alldeles uppfyllt av frustration som har en kärna i anknytningsproblematik och att barnet upplevt för mycket separation.

Det är i såna situationer som familjehemsföräldrarna behöver reflektera över sin roll som ställföreträdande förälder till just det här specifika barnet. För det räcker inte bara med att känna omsorg eller till och med älska det placerade barnet som om det är ditt eget för att ni ska få ett härligt liv tillsammans. Det spelar nämligen ingen roll hur mycket kärlek du känner för barnet om barnet inte är anknuten till dig. Din första uppgift är att vinna barnets förtroende och tillit så att barnet ska kunna bygga upp en relation till dig, om nu barnet har den förmågan. Du kan räkna med att det här tar lång tid.

Om vi tänker oss att det barn som placerats är en unge som bråkar mycket och inte kan bete sig som vi vuxna förväntar oss, så blir det en väldigt stor skillnad på hur vi bemöter ett barn som vi tycker "är" aggressivt eller om vi ser ett barn som känner en stor frustration eftersom det är någonting som inte fungerar. Om det är något som inte fungerar så är det lättare att hjälpa, eller hur?

För vet du, det är DU som förälder som har ansvaret att hitta en lösning på situationen. Och du kan ta en funderare över om målet med uppfostran är att du vill ha ett barn som lyder, tycker du att lydnad är den viktigaste egenskapen att ta med sig in i vuxenlivet? Jag tror att faktiskt att de flesta föräldrar önskar att barnen blir vuxna som kan göra kloka beslut, ta ansvar för sitt liv och samarbeta med andra människor.

Du kanske tänker *"Hur ska jag nå dit då när barnet betar sig som en vild och det är ett oändligt tjat för att få någonting gjort?"* Ofta utgår vi vuxna från att barnen borde kunna skärpa sig och ändra på situationen. I synnerhet när det uppstår problem. Men barn betar sig vanligtvis som barn, därför är det viktigt att vuxna betar sig som vuxna och det gör du bara genom att ta ansvar. Det är DU som ska lösa de problem som du stöter på i vardagen med barnen. Om barnet skulle kunna bete sig på ett bra sätt, så skulle han/hon göra det. Ställ dig frågan: *"Vilken kontroll kan jag ta över omständigheterna och situationer för att hjälpa barnet undvika att det blir utbrott?"*

Jag vill ge dig ett tips på hur du kan få till en förändring; börja med att reflektera kring din föräldraroll och det är det framförallt tre saker som du ska fundera på: 1. Ditt eget föräldrabetende. 2. Dina förväntningar på barnets betende. 3 Jämföra dina förväntningar med barnens faktiska förmågor; vad de klarar av.

Det är vi vuxna som kan och ska skapa struktur, metoder och situationer som fungerar, så att barnen kan göra de saker de behöver göra samtidigt som de upplever trygghet, delaktighet och självbestämmande. Det är på det sättet som barn tränar upp sin självkontroll och lär sig att det oftast fungerar bäst när vi samarbetar - så att barnen kan utvecklas till vuxna som har kontroll över sig själv.

Eva-Lena Edholm

Föreläsare som är aktuell med föreläsningen: Barn betar sig bra, om de kan - en föreläsning om att fostra och samtidigt skydda den viktiga relationen mellan barnet om den vuxne.